

Zapory kontra rozwój

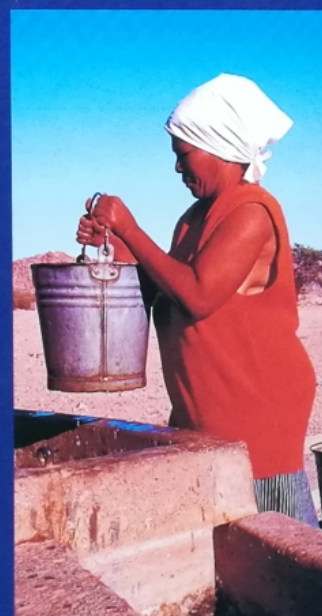
„Zapory a rozwój” – tak zatytułowany jest raport Światowej Komisji ds. Zapór (WCD). Jest on efektem ponad dwuletnich prac niezależnego gremium powołanego z inicjatywy Banku Światowego i Światowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN), która powstała jako odpowiedź na kontrowersje i konflikty narastające wokół wielkich zapór. Komisja składała się z 12 niezależnych ekspertów o światowej renomie, nominowanych przez różne grupy interesu. Specjaliści z dziedziny budownictwa, energetyki, planowania, ekologii i zarządzania wywodzili się spośród przedstawicieli rządów państw, właścicieli zapór, organizacji społecznych, środowisk naukowych i społeczności lokalnych z rejonów oddziaływania zapór. Wśród instytucji finansujących prace Komisji znalazły się państwa, firmy prywatne, organizacje międzynarodowe oraz Bank Światowy.

ZAPORY A ROZWÓJ

Nowe wytyczne dla podejmowania decyzji

RAPORT ŚWIATOWEJ KOMISJI ZAPÓR WODNYCH

Celem prac Komisji było dokonanie przeglądu efektywności wielkich zapór i oceny alternatyw, a także opracowanie kryteriów i zaleceń dla projektowania, wyceny, budowy, eksploataowania, monitorowania i rozbiórki zapór wodnych. Od maja 1998 r. Komisja poddała analizie około 1000 wielkich zapór w 79 krajach, badając ich wpływ na rozwój ekonomiczny, populacje ludzkie, zasoby wodne, przyrodę, a także efektywność finansową.

Raport opublikowany został 16 listopada 2000 r. Spotkał się z dużym zainteresowaniem na wszystkich kontynentach. Niedawno nakładem Klubu Gaja z Bielska-Białej ukazała się polska edycja tego raportu, wydana bardzo starannie i solidnie. Całość liczy ponad 400 stron formatu A-4, zawiera liczne zdjęcia, rysunki, wykresy i tabele, stanowiąc interesujący i wyczerpujący, a jednocześnie przystępny materiał poświęcony kontrowersjom związanym z problemem zapór wodnych.

Raport formułuje wnioski wynikające z doświadczeń innych krajów poszukujących rozwiązań zaspokajających potrzeby ludzi w dziedzinie wody i energii, bez przynoszenia szkody środowisku. Główne przesłania Raportu to:

- Zapory wnoszą ważny i znaczący wkład w rozwój ludzkości i przynoszą one istotne korzyści.
- W zbyt wielu wypadkach, często niepotrzebnie, płacono za te korzyści cenę nie do przyjęcia, zwłaszcza w kategoriach społecznych i ekologicznych; cenę tę płaciła przesiedlana ludność, społeczności zamieszkałe w dolnym odcinku rzeki, podatnicy i środowisko przyrodnicze.
- niesprawiedliwy rozkład korzyści stawia pod znakiem zapytania wartość wielu zapór w porównaniu z rozwiązaniami alternatywnymi z punktu widzenia zaspokajania potrzeb gospodarki wodnej i energetycznej.
- Zaproszenie do rokowań wszystkich stron, których praw dotyczy problem zapór i które ponoszą ryzyko w związku z różnymi opcjami gospodarki zasobami wodnymi i energetycznymi, stwarza warunki do pozytywnego rozwiązywania konfliktów i starć interesów.
- Negocjowanie projektowanych efektów inwestycji wodnych i energetycznych znacznie podniesie ich skuteczność rozwojową, eliminując na wczesnym etapie projekty niekorzystne i dopuszczając wybór tylko spośród tych opcji, które główne grupy zainteresowanych zgodnie uznają za najlepiej realizujące dane potrzeby.

Zachęcamy do lektury tego opracowania.

Radosław Szymczuk

Zapory a rozwój. Nowe wytyczne dla podejmowania decyzji - Raport Światowej Komisji Zapór Wodnych, Klub Gaja, Bielsko-Biała 2003.

Kontakt z wydawcą: Klub Gaja, skr. pocztowa 261, 43-301 Bielsko-Biała, tel. 33 812 36 94; e-mail: klub@gaja.most.org.pl